

Ezer erakutsi beharrik gabe

Irati Majuelo

Oparoa da, inolako zalantzarik gabe, Juan Luis Zabalaren obra literarioa, 1980ko hamarkadatik gaur egunera arte zabaltzen dena, jarraitutasun sendoz egin ere. Nahiz eta oro har narratibaren ardatz den, ez da hau poesiara salto egiten duen lehen aldian, aurretik *Hautsia natza* (2000) eta *Ez dut nik asmatu* (2017) argitaratu ostean idatzi baitu *Mina hartzeko ere* (2022). Poesian bide bat egin da, bada, ahots poetiko propioa duen idazlea aurki daiteke liburua honetan.

Aurreko lanen ildotik, tonu pessimista batek bustitzen ditu poemotako asko, ez etsipenaren edo tragediaren aldarri egiteko, baizik eta bizitzaren alderdi inperfektua onartzeko, bere poz

eta minekin. Gizaki akastun gisara aurkezten du bere burua ni poetikoak, eta gizatasun hori da liburua giltzarri interesgarriaren bat. Pessimismoaren gainetik gailentzen da sarri apal-tasuna, eta zintzotasunez iristen dira irakurlearengana mundu

'Mina hartzeko ere'

Idazlea: Juan Luis Zabala. **Argitaletxea:** Susa.

kontraesankor hau interpreta-tzen duen ahotsaren kontraesana, hala nola ondoko *Lo-kazmin* eta *Ezeren okerrrik ez dela* poemek erakusten duten gisara. Orobat, ironiaren eta esaje-razioaren erabilerak areagotzen du ni poetikoaren inperfekzioa, izaera komikoa ere emanez.

Denborak eragiten duen gain-behera ekidinezina da gai nagusietako bat, norberaren garaia igaro izanaren sentsazioa, baina baita suhartasun horretatik as-katzearen sentitzen den lasaitua ere. Hots, gazte garaiko ametsak, exijentziak eta mira handiak lurrera jaitsita, beste patxada bat deskubritzen dute poemok. Hala, besteak beste, Zabalak ohiko dituen txirriindulzaritza buruzko erreferentziak erabiliz, poema esanguratsua idazten ditu indarrez hustuta baina zer galdurik gabe, inori ezer erakutsi beharrik gabe bizitzeaz, idazteaz. Iraganari so egiten dio maiz, eta haurtzaroko unibertsoan aurkitzen ditu jadanik etorkizun bilakatzen ari den orainari heltzeko gakoak, erritmoak, hitzak, dena astiro joan dadin desiratzeko aulkiak.

Zabalaren estilo poetikoak ez du berezko lirikotasuna, eta era horretan metafora eta sinbolo ohikoen bilaketatik urruntzen da. Poema narratiboak zein existentzialistagoak tartekatzen dira, eta idazkerak arruntera jotzen du sarri, errepikapen edota kaleko esamoldeen bidez idazlearen lengoia propioa artifiziorik gabe islatuz. Agerikoa da hizkuntzarekiko kezka nabarmena duela azkoitiarrak, bai zenbait poematan aurkezten dituen go-goetetan, bai darabilen hiztegiaren. Izan ere, oso ugariak dira hitz jokoeekin, esae-rekin edota asmatu-rik hitzekin osatzen dituen jolas lexikoak, zenbait poema aho-korapiloetara gerturatzen direlarik.

Baina hizkuntzaren erabilera aberatsa eta ausarta askotan esanguratsua bada ere, kontrako efektua ere eragiten du aldizka, hitzen arteko malabarismo bortxatuek mezua edota interesa galarazten baitute. Hala, badira zenbait poema huts geratzen direnak, airean, kontraste handiegia eginaz mezu zintzoak, irudi ederak edota bira umoretsuak (dibertigarriak!) dituztenen aldean.

Ugariak dira besteak beste, Saioa Alkaizaren, Koldo Azkuneraren, Juan Jose Pellejeroren, Iker Arrioloren, Iosune Goñiren eta Rakel Pardoren lanak batzen ditu argitalpen honek, haiek izan baitira Iruñeko Udaleren egile berriendako iazko literatur lehiaketan saritutako batzuk.

'Egile berriendako literatur lehiaketa 2021'

Egilea: Askoren artean. **Argitaletxea:** Iruñeko Udala. **Generoa:** Askotarikoa.

'Lima'

'Lima'

Egilea: Miren Gorrotxategi. **Argitaletxea:** Elkar. **Generoa:** Eleberria.

Euskal mitologiako hainbat erreferentzia baliatu ditu Miren Gorrotxategi idazleak *Lima* eleberriarren trama osatzeko. Uda ondoren herrira itzultzean, bata bestearen ondoren helduko zaizkio ezustekoak Lima izeneko protagonistari, eta lagunena laguntzaz joan beharko du misterioak argituz.

'Osaba Petros eta Goldbachen aierua'

Egilea: Apostolos Doxiadis. **Argitaratzailea:** Denon artean. **Generoa:** Eleberria.

Matematikari ibilbidea abandonatu ostean, landako etxe batean itxita bizi da Petros, xake kontuetan murgilduta. Haren iloba liluratuta du, ordea. Soluziorik gabeko proba matematiko batek aldatuko du dena.

Bakea

Imanol Mercero

Mendi puntan ez, aldirietan dago aitona Lukasen txabola, AHTa bezalako eraikuntza faraonikoen zurrun-biloan baserria eraitsi ziotenetik. Biloba du Krispin, istorio honetako protagonista, eta bisitatzerako gonbidatu du, noizbait izan behar zuen-eta lehenengo aldian, haurrek oporretan denbora libre-a sobran izaten dutela pentsatuta.

Kontakizunak dituen hogeita bi ataletatik, lehen zortzietan aitona bere unibertsoa erakusten dio Krispini, ingurunearekin bat eginda bizi delako aitona: atearren karranka biolin hotsa da haren-tzat, leiho bazterreko Xilbestre armiarma eta Clementina saga dituen adiskide ugarietatik bi baino ez dira, eta zuhaitzen hosto artetik txistutka ari den haizea naturaren mintzoa.

Krispini hura aitonaaren erre-suma iruditzen zaio, eta miraz dago.

Hemendik aurrera, ordea, aitonaaren makalaldia pasatu beharko dute, eta amak eta izebak ulertu beharko dute ezin dutela aitona etxezulo batean sartu, bihotzekoak berriz jotzeko arriskua izanda ere.

Narrazio lineal eta irakurterraz da, lehen irakurraldi luzeak egiteko aproposa.

'Aitona Lukasen txabola'

Idazlea: Pello Añorga. **Ilustratzailea:** Alexf. **Argitaletxea:** Elkar.

Behar dugu

Imanol Mercero

Udara da denbora infinituaren garaia. Edo izan daiteke, bederen, aukera emanez gero. Demagun herri txiki batean bagabiltza, inguruan bainua hartzeko igerileku edota errekarrekin (biak batera are hobeto), ilunabarrak pizten dituen kaleko solasaldi eta jolasekin, soilik traktorearen noizbehinkako hotsak estaltzen duen txori eta zomorro soinu bandarekin...

Baina beti ezin gara halako trantzean bizi. Orduan komeni zaigu *Errota zaharreko kluba* bezalako eleberritxoak eskura izatea.

Hamar ataletan banatutako letra txikiko 72 orrialde hauetan pausaldia egin ez, paradisu hartan senti gaitzeko.

Bost neska-mutikoko kuadrilla baten bizipenak aurkituko ditugu bertan. Animalia zauritu eta

baztertuen defentsan egingo dituzte ahaleginak, jendez hustutako herri mamuari egingo diote bisita, eguzkitan erreko dira, lertxunaren irla bisitatuko dute ibaian, neskato elbarria paseatuko astotxoan, masustak bilduko marmelada egiteko... eta dena denbora infinituan, atzo eta bihar baino urrunago ezer ez dagoen garai mitikoan.

Ilustrazioek narrazioa ederki janzten dute, giroa eta gertakariak nolakatzean.

'Errota zaharreko kluba'

Idazlea: Paddy Rekalde. **Ilustratzailea:** Alex Orbe. **Argitaletxea:** Elkar.